

राजपत्र

शुद्धोधन गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड : ४ शुद्धोधन, कार्तिक ३० गते, २०७७ साल संख्या: ७

भाग-२

शुद्धोधन गाउँपालिका

निजी जग्गाको ढूङ्गा, गिट्टी, बालुवा, भस्कट तथा माटो उत्खनन्
व्यावस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि - २०७७

प्रस्तावना

नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले निर्दिष्ट गरेको स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रको निजी जग्गामा निर्माण सामग्री को रुपमा रहेको ढूङ्गा गिट्टी बालुवा भस्कट तथा माटो जस्ता सामग्री व्यवस्थापन र सदुपयोग गरी जग्गा धनीले आफ्नो खेत सम्याउन तथा माछा पोखरी बनाउदा उत्खनन् हुने सामग्री बेचबिखन ओसारपसार व्यवस्थापन गर्न आवश्यक देखिएकोले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले दिएको अधिकार तथा शुद्धोधन गाउँपालिकाले पारित गरेको संक्षिप्त वातावरणिय अध्ययन र पारम्भिक ।

खण्ड : ४ शुद्धोधन, कार्तिक ३० गते, २०७७ साल संख्या: ७

वातावरणिय परिक्षण स्वीकृत सम्बन्धी कार्यविधि २०७७ को अनुसूची १ मा रहेको थ्रेसहोल्ड भित्र रहने गरी शुद्धोधन गाउँपालिकाले यो कार्यविधि जारी गर्न वान्छनीय रहेको ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(क) यस कार्यविधिको नाम निजी जग्गाको ढूङ्गा, गिट्टी, बालुवा, भस्कट तथा माटो उत्खनन् व्यावस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, २०७७ रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

(ग) यो कार्यविधि शुद्धोधन गाउँपालिका, रुपन्देही भित्र लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा :- विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :-

(क) गा पा :- भन्नाले शुद्धोधन गाउँपालिका मानपकडी , रुपन्देही सम्झनु पर्दछ ।

(ख) कार्यालय:- भन्नाले शुद्धोधन गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयलाई बुझाउँछ । सो शब्दले शुद्धोधन गाउँपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरु समेतलाई बुझाउनेछ ।

(ग) अनुगमन समिती :- भन्नाले शुद्धोधन गाउँपालिकाले गठन गरेको अनुगमन समितीलाई जनाउदछ । यसले वडा स्तरमा गठित वडा अनुगमन समिती समेतलाई बुझाउदछ ।

(घ) उत्खनन् :- भन्नाले निजी जग्गाको ढूङ्गा, गिट्टी, बालुवा, भस्कट तथा माटो उत्खनन् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य सम्झनु पर्दछ ।

(ङ) कार्यविधि :- भन्नाले निजी जग्गाको ढूङ्गा, गिट्टी, बालुवा, भस्कट तथा माटो उत्खनन् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि, २०७७ सम्झनु पर्दछ ।

(च) राजस्व :- भन्नाले निजीमा उत्खनन् गरि बिक्री गर्ने पदार्थको गाँउसभा बाट निर्धारण गरिएको शुल्क अनुसारको आम्दानी सम्झनु पर्दछ ।

(छ) धरौटी :- भन्नाले निजी जग्गामा उत्खनन् गरि बिक्री गर्ने अनुमती पत्र लिदा राख्नुपर्ने धन जमानत सम्झनु पर्दछ ।

- (ज) भारी यन्त्र तथा उपकरण :- भन्नाले निजी जग्गामा उत्खनन् गर्दा प्रयोग हुने स्काभेटर र लोडर जस्ता मेशिनरी तथा उपकरण सम्झनु पर्दछ ।
(झ) परीमाण :- भन्नाले निजी जग्गामा उत्खनन् हुने परिमाणलाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद-२

- उत्खनन् र ओसारपसार सम्बन्धी व्यवस्था
३. जग्गाधनीले आफ्नो नाममा रहेको निजी जग्गा सम्पदा खेतियोग्य जग्गा निर्माण गर्ने वा माछा पोखरी निर्माण गर्न चाहेमा निम्नानुसारको प्रकृया पुरा गरी अनुमती पत्र लिनु पर्ने छ ।
(क) आफुले गर्न चाहेको काम उल्लेख गरि सम्बन्धित वडा कार्यालयमा निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।
(ख) निवेदनका साथ जग्गाधनीको नागरिकता, जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा, जग्गाको नक्साको प्रतीलिपी समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।
(ग) वडा कार्यालयले उक्त कागजातहरु रुजु गरी कानुन अनुसार उत्खनन् हुनसक्ने जग्गाको मात्र स्थलगत सर्जिमिन मुचुल्का खडा गर्ने र सकल सर्जिमिन मुचुल्का सहीत सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।
(घ) स्थलगत सर्जिमिन मुचुल्का गर्दा स्पष्टरूपमा चौकिल्ला उल्लेख गरी सधियारहरुको सहमति गराइ अनिवार्य रूपमा हस्ताक्षर गराउनु पर्नेछ ।
(ङ) उत्खनन् हुने सामाग्रीको परिमाण सम्बन्धित प्राविधिक बाट नापजाँच गराइ अनुमानीत परिमाणको प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
(च) जग्गाधनीले उत्खनन् तथा बिक्री वितरण आफ्नै नामबाट वा ब्यावसायीबाट गराउन सकिने छ ।
(छ) उत्खनन् तथा बिक्री वितरण ब्यावसायीबाट गराउने भएमा जग्गाधनी र ब्यावसायी बिच दुई पक्षिय सम्झौता पेश गर्नु पर्ने छ ।
(ज) उत्खनन् तथा बिक्री वितरण ब्यावसायीबाट गराउने भएमा आफ्ना ब्यावसायका कागजात पेश गर्नु पर्नेछ ।

- (झ) निजी जग्गा भएतापनि सधिय तथा प्रदेश कानुनले उत्खनन् गर्न बन्देज लगाएको स्थानमा उत्खनन् गर्न पाइने छैन ।
५. सम्झौता गर्नु पर्ने (क) निजी जग्गाको उत्खनन् गरी बिक्री वितरण गर्ने अनुमती पत्र लिनु पहिले कार्यालय सग सम्झौता गर्नु पर्ने छ ।
६. राजश्व रकम जम्मा गर्नु पर्ने निजी जग्गामा उत्खनन् गरी बिक्री वितरण गर्नु पर्ने भएमा अनुमती पत्र लिनु पहिले यस गाँउपालिका कार्यालयको राजश्व खातामा गाउसभाबाट निर्धारण गरेको दररेट अनुसार राजश्व रकम जम्मा गर्नु पर्ने छ तर आफ्नै निजी जग्गामा उत्खनन् गरी आफ्नै निजी काममा प्रयोग गर्ने वा बिक्री वितरण नहुने भएमा राजश्व लाग्ने छैन तर अन्य सबै प्रकृया पुरा गरी कार्यालय बाट अनुमती पत्र लिनु पर्ने छ ।
६. अनुमती पत्र लिनु पर्ने निजी जग्गाको उत्खनन् गरी बिक्री वितरण गर्न वडा कार्यालयको सिफारिसको आधारमा यस शुद्धोधन गाँउपालिकाको कार्यालयबाट अनुमती पत्र लिनु पर्ने छ । अनुमति पत्र नलिइ कुनै स्थानमा उत्खनन् गर्न पाइने छैन ।

परिच्छेद - ३

अनुगमन सम्बन्धी ब्यावस्था

७. निजी जग्गामा उत्खनन् गर्दा सम्बन्धित कार्यालयहरुबाट अवस्यकता अनुसार अनुगमनको ब्यावस्था मिलाउनु पर्ने छ ।
(क) निजी जग्गाकमा उत्खनन् गर्ने कार्यको अनुगमन गर्ने मुख्य जिम्मेवारी वडा स्तरीय अनुगमन समितीको हुने छ साथै आवश्यकता अनुसार गाँउपालिका स्तरीय अनुगमन समिती, सम्बन्धित जनप्रतिनिधी र प्राविधिकबाट समेत अनुगमन गर्ने ब्यावस्था गर्नु पर्ने छ ।
(ख) वडा स्तरीय अनुगमन समिती देहाए बमोजिम हुने छ ।
१. सम्योजक :- सम्बन्धित वडाको वडाअध्यक्ष वा निजले तोकेको वडासदस्य

- २ सदस्य :- सम्बन्धित शाखा हेर्ने प्राविधिक
३ सदस्य :- सम्बन्धित वडाको वडा सचिव
८. दण्ड जरिवाना हुने यस कार्यालयको अनुमती नलिइ निजी जग्गामा उत्खनन् गरी बिक्री बितरण गरेको पाइएमा गाँउसभाबाट पारित दण्ड जरिवाना हुने छ ।

परिच्छेद - ४
माछा पोखरी सम्बन्धी ब्यावस्था

- ९.(क) कूनै जग्गा धनी वा ब्यावसायीबाट निजी जग्गामा माछापोखरी निर्माण गर्न चाहेमा मत्स्य सूपरजोन वा यस गाँउपालिकाको पशु सेवा शाखाको मापदण्ड सहीत सिफारिस पत्र अवस्यक पर्ने छ ।
(ख) माछापोखरी निर्माण पश्चात धनी वा ब्यावसायीबाट माछापालन गर्ने लिखित प्रतिवद्धता पेश गर्नु पर्ने छ ।

परिच्छेद - ५
धरौटी सम्बन्धी ब्यावस्था

१०. निजी जग्गामा उत्खनन् कार्य गर्दा धरौटी रकम राख्नु पर्ने ।
(क) निजी जग्गामा उत्खनन् कार्य गर्दा उत्खनन् हुने परिमाणको कूल राजश्व रकमको कम्तीमा ५० प्रतिशत धरौटी रकम यस गाँउपालिकाको धरौटी खातामा राख्नु पर्ने छ ।
(ख) अनुमती प्राप्त परिमाण भन्दा बढी उत्खनन् भएको पाइएमा वडा अनुगमन समितीको सिफारिसमा गाँउपालिकाको निर्णय अनुसार उक्त धरौटी रकमबाट हिसाव मिलान गरि असूल उपर गरिने छ । धरौटी रकमले नपुगेमा निज जग्गाधनी वा ब्यावसायीबाट नपुग जरिवाना रकम असूल उपर गरिने छ ।
(ग) धरौटी रकम फिर्ता गर्नु पर्दा सम्बन्धित वडा अनुगमन समितीको सिफारिसमा गाँउपालिकाको कार्यालयबाट उक्त धरौटी रकम फिर्ता गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद - ६
सूचक तथा प्रोत्साहन सम्बन्धी ब्यावस्था

११. अनुमती पत्र प्राप्त नगरी निजी जग्गामा उत्खनन् कार्य गरेको देखि सूचना दिने सूचक र ढूवानिका साधन नियन्त्रणमा लिने ब्यक्ति वा निकायलाई प्रोत्साहन गरीने छ साथै यो ब्यवस्था लुम्बिनी प्रदेशले पारित गरेको नदीजन्य पदार्थ ब्यवस्थापन कार्यविधि २०७५ समेतमा यो ब्यवस्था लागु हुनेछ ।
(क) अनुमती पत्र प्राप्त नगरी निजी जग्गामा उत्खनन् कार्य गरेको सूचना दिने सूचकको नाम गोप्य राखिने छ ।
(ख) उपदफा क बमोजिमको सूचकलाई उक्त कार्यबाट प्राप्त जरिवाना रकमको १० प्रतिशत रकम प्रोत्साहन स्वरूप उपलब्ध गराइने छ ।
(क) अनुमती पत्र प्राप्त नगरी निजी जग्गामा उत्खनन् तथा ओसारपसार गर्ने कार्य गर्दा वा उक्त कार्य गरी भागदै गरेको अवस्थामा ढूवानी तथा उत्खननका साधन नियन्त्रणमा लिने निकायलाई सो कार्यबाट प्राप्त जरिवाना रकमको १५ प्रतिशत रकम प्रोत्साहन स्वरूप उपलब्ध गराइने छ तर सूचक तथा ढूवानी तथा उत्खननका साधन नियन्त्रणमा लिने निकाय एउटै भएमा जरिवाना रकमको १५ प्रतिशत रकम मात्र प्रोत्साहन स्वरूप उपलब्ध गराइने छ ।

परिच्छेद - ७
सक्षिप्त वातावरणीय अध्यनन र प्रारम्भिक वातावरणीय
परिक्षण सम्बन्धी ब्यावस्था

१२. निजी जग्गामा उत्खनन् कार्य गर्दा सक्षिप्त वातावरणीय अध्यनन र पारम्भिक वातावरणीय परिक्षण स्वीकृत सम्बन्धी कार्यविधि २०७७ को अनुसूची १ मा रहेको थ्रेसहोल्ड अनुसार हुनेछ । उक्त ब्यवस्था अनुसार सक्षिप्त वातावरणीय अध्यनन

वा पारम्भिक वातावरणीय परिक्षण गर्नु पर्ने भएमा जग्गाधनी वा ब्यावसायी स्वयम अफैले सक्षिप्त वातावरणीय अध्यनन वा पारम्भिक वातावरणीय परिक्षण गराउनु पर्ने छ ।

परिच्छेद - ८
विविध

- १३, निजी जग्गामा उत्खनन् गर्ने कार्य गर्दा जोखिम निम्तिने गरि उत्खनन् गर्न पाइने छैन ।
- १४, ओसार पासार गर्ने ठूवानीका साधनहरु त्रिपालले छोपी चलाउनु पर्ने छ ।
- १५, ओसार पासार गर्दा भित्री निकासीका सडकहरु मा कुनै क्षति भएमा उत्खनन् गर्ने जग्गाधनि वा ब्यावसायी स्वमले मर्मत गर्नु पर्ने छ ।
- १६, उत्खनन् गर्ने कार्य गर्दा एकातर्फबाट सतह मिलाइ उत्खनन् गर्नु पर्ने छ ।
- १७, ओसार पासार गर्दा सडकमा पानी चुहीने गरी गाडी गुडाउन पाइने छैन । सडकमा पानी चुहीने गरी गाडी गुडाएमा उक्त गाडी नियन्त्रणमा लिइ पहिलो पटकलाइ सचेत गराउने र पूनः उक्त कार्य गरेमा नियमानुसार अवस्यक कार्यवाही गरीने छ ।
- १८, ओसार पासार गर्दा बाटोमा धुलो धेरै उडेमा पानी छर्कीने ब्यवस्था स्वम उत्खनन् गर्ने ब्याक्ति वा ब्यवसायीले गर्नु पर्ने छ ।
- १९, उत्खनन् तथा ओसारपसार गर्ने कार्य गर्दा अनुमति पत्रमा दिइएको समयमा कार्य सम्पन्न गर्न नसकि जग्गाधनि तथा ब्यावसायी बाट म्याद थपको लागि माग गरेमा निज सग लिखत निवेदन लिइ वडाअनुगमन समितीसग समन्वयको आधारमा स्थलगत निरिक्षण गरि म्याद थप गर्न आवश्यक देखिएमा गाँउपालिका कार्यालयबाट म्याद थप गर्न सकिने छ ।

खारेजी र बचाउ

२० ,यो कार्यविधी लागु भए पश्चात निजी जग्गाको माटो तथा नदीजन्य पदार्थ ढूङ्गा ,गिट्टी ,बालुवा , भस्कट तथा माटो उत्खनन् तथा ओसारपसार र माछा पोखरी निर्माण सम्बन्धि कार्यविधि २०७५ खारेज हुने छ । सार्वजनिक जग्गाको हकमा प्रदेश सरकारको नदीजन्य पदार्थ ब्यावस्थापन कार्यविधि २०७५ बमोजिम हुने साथै पहिले भए गरेका यस सँग सम्बन्धित निजी जग्गामा भएका उत्खनन् सम्बन्धित कार्यहरु यसै कार्यविधि अनुसार भए गरेको मानिने छ । कार्यविधीमा स्पष्ट हुन नसकेका निजी जग्गाको उत्खनन् तथा ब्यावस्थापन गर्ने कार्य गाउकार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।

प्रमाणिकरण मिति: २०७७/८/२५

आज्ञाले
रविन्द्र प्रसाद चौधरी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत